

DESCOPERIRI MONETARE ÎN SATELE DIN DOBROGEA ROMÂNĂ (sec. I — III e.n.)

M. MUNTEANU, R. OCHEȘEANU

În Scythia Minor, comparativ cu alte provincii ale imperiului, sînt atestate epigrafic un număr destul de mare de așezări rurale (în special *vici* și *villae*), la care trebuie să adăugăm desigur așezările căror nu le cunoaște numele, dar a căror existență este dovedită de diverse materiale arheologice, epigrafice și numismatice¹. Cu toate acestea, puținele cercetări arheologice efectuate în sate și absența unor studii privind descoperirile monetare, fac să nu avem o imagine clară asupra vieții economice în teritoriile rurale. De aceea, pentru a face o primă prezentare a circulației monetare în sate, am încercat să folosim în afara celor cîteva informații bibliografice și colecția numismatică a Muzeului de arheologie din Constanța².

Cu excepția Histriei³, nici circulația monetară din orașele grecești de pe litoral sau cele romane din provincie nu este mai bine cunoscută, lipsa unor studii de sinteză împiedicîndu-ne să avem termeni de comparație pentru intensitatea circulației monetare din zonele rurale.

Am adunat informații de ordin numismatic privind un număr de 58 de localități rurale din Dobrogea, în care s-au făcut descoperiri izolate și de 3, în care au fost găsite tezaure. Dintre acestea pentru 9 nu avem decît informația „monede“, pentru alte 9 „monede din secolele I-VI e.n.“ sau „monede imperiale“, iar pentru restul de 40 localități ne sînt cunoscute autoritatea și persoana emitentă.

Încercăm să facem cîteva considerații pe baza numărului de descoperiri izolate, care au putut fi determinate, deoarece frecvența descoperirilor izolate indică gradul de intensitate al circulației monetare⁴.

¹ R. Vulpe, I. Barnea, *Din istoria Dobrogei*, vol. II, București, 1968 *passim*.

² Nu am consultat colecțiile numismatice ale Institutului de arheologie din București, Bibliotecii Academiei R.S.R. Muzeului „Delta Dunării“ din Tulcea și cele școlare din sate, care ar fi îmbogățit în mod substanțial problema studiată.

³ H. Nubar, în *Dacia*, N.S., VII, 1963, p. 241—256. Gh. Poenaru-Bordea, în *SCN*, V, 1971, p. 91—113. C. Preda, H. Nubar, *Histria*, III, București, 1973, p. 57—70.

⁴ I. Winkler, în *AMN*, II, 1965, p. 231.

Pe baza materialului numismatic studiat, ținând cont de situația generală politico-economică a imperiului, precum și de condițiile locale, se disting în circulația monetară din satele Dobrogei romane patru perioade:

Prima perioadă aparține epocii dinastilor iulio-claudică și flavică, epocă în care asistăm la integrarea regiunii de la Dunărea de Jos în sistemul politico-administrativ și economic roman.

Din prima perioadă cunoaștem două tezaure: cel de la Niculițel, care se încheie cu monede romane de la Claudius I⁵ și cel de la Casicea, cu piese de la Vespasian⁶. Ambele tezaure sunt alcătuite numai din denari republicanii și imperiali.

Caracteristic acestei perioade este lipsa descoperirilor izolate din primele decenii ale sec. I e.n., lipsă care poate fi explicată, pentru monedele romane, atât prin retragerea monedelor imperiale, după reforma monetară a lui Nero, sau teaurizarea lor cu predilecție, aşa cum indică și compoziția tezaurelor dobrogene.

Din a doua parte a sec. I e.n. cunoaștem 7 monede imperiale, descoperite în 6 așezări. De asemenea din mediul rural nu cunoaștem pînă acum decît o singură monedă callatiană cu efigia lui Nero și o monedă tomitană de la Domitian. Deși există un număr ridicat de monede callatiene fără cap de împărat — 17, în stadiul actual al cercetărilor, nu putem atribui unele piese cu siguranță sec. I e.n.

Tabel 1

Nr. crt.	Împăratul	Monede imperiale romane	Callatis	Histria	Tomis	Tarsus
1	Nero	2	1	—	—	—
2	Vespasianus	3	—	—	—	—
3	Titus	2	—	—	—	—
4	Domitianus	—	—	—	1	—
5	Fără cap de împărat	—	17	1	—	1

A doua perioadă, aparținând împăraților Antonini, se caracterizează printr-o circulație monetară bogată. În afara descoperirilor izolate, în care nu sunt menționate decît numele împăraților Traian, Hadrian, Crispina sau împărații Antonini, fără a se specifica numărul monedelor

⁵ C. Deculescu, în SCN, 17, 1966, 3, p. 577—592 din tezaurul, descoperit în anul 1937 pe teritoriul comunei Niculițel și alcătuit din 161 exemplare, s-a publicat un fragment.

⁶ Gh. Papuc, în *Pontica*, 7, 1974, p. 213 și urm.: tezaurul a fost găsit întâmplător în anul 1953 și s-a imprăștiat în momentul descoperirii. Fragmentul de tezaur aflat în colecția muzeului din Constanța este compus din 13 piese.

găsite, putem analiza mai amănunțit un număr de 57 de monede, din care 23 sunt romane și 34 grecești.

Spre deosebire de epociile imediat următoare se pare că moneda grecească de bronz nu a avut în circulație un rol predominant și că necesarul de monedă de bronz era în bună măsură satisfăcut de monedele imperiale.

Compoziția descoperirilor credem că dovedește și pe plan numismatic situația de prosperitate economică, de circulație monetară normală, în care nu se simte nevoie unui numerar suplimentar, provenit din alte centre de emisiune.

Tabel 2

Nr. crt.	Impăratul	Monede imperiale romane	Callatis	Histria	Tomis	Bosporul Cimerian	Anchia-las
1	Traianus	7+X	—	—	—	—	—
2	Hadrianus	2+X	—	—	1	—	—
3	Antoninus Pius	6	—	—	3	—	1
4	Faustina I	1	—	—	—	—	—
5	Marcus Aurelius	2	—	—	2	—	—
6	Lucius Verus	1	—	—	—	—	—
7	Faustina II	1	2	—	—	—	—
8	Commodus	1	2	1	2	—	—
9	Crispina	1+X	—	1	—	—	—
10	Lucilla	1	1	—	—	—	—
11	Sauromates I	—	—	—	—	1	—

Pentru cea de a treia perioadă, corespunzînd dinastiei Severilor, avem un număr de 60 de monede, dintre care doar 7 sunt imperiale. O dată cu începutul crizei monetare în imperiul roman și împuținarea numărului emisiunilor de bronz imperiale, crește rolul, în comerțul mărunt, al pieselor emise de cetățile grecești. Astfel, pentru această perioadă, avem 53 monede coloniale, cele mai multe aparținînd cetăților Tomis și Callatis, ca și în epoca precedentă.

În cea de a patra perioadă, corespunzînd anarhiei militare, situația se schimbă întrucîtva, datorită faptului că odată cu Filip Arabul încețează în Pontul Stîng emisiunile coloniale, de aceea perioada trebuie împărțită în două etape: una pînă la Filip Arabul și cea de a doua după acesta. Din cele 47 de descoperiri monetare, 19 sunt monede imperiale romane.

În prima etapă a acestei perioade putem considera că se păstrează trăsăturile caracteristice ale etapei anterioare, deoarece o mare parte din numerarul aflat în circulație îl formează monedele coloniale.

Tabel 3

Nr. crt.	Imperatul	Monede imperiale romane	Tyras	Callatis	Histria	Nicopolis ad Istrum	Marcianopolis	Tomis	Niceea	Odessos
1	Pertinax	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2	Septimius Severus	2	—	6	—	—	1	—	—	—
3	Iulia Domna	—	—	1	—	—	—	1	—	—
4	Caracalla	2+X	—	2	1	1	—	6	—	—
5	Geta	—	—	—	—	—	—	4	—	—
6	Caracalla și Geta	—	—	—	—	—	1	—	—	—
7	Elagabalus	3	—	—	1	—	1	3	—	2
8	Iulia Mamaea	—	—	—	2	—	—	—	—	—
9	Elagabalus și Iulia Maesa	—	—	—	—	—	1	—	—	—
10	Elagabalus și Iulia Soaemis	—	—	—	—	—	1	—	—	—
11	Iulia Cornelia Paula	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Macrinus și Diadumenianus	—	—	—	—	—	1	—	—	—
13	Diadumenianus	—	—	—	—	1	—	—	—	—
14	Severus Alexander	X	1	2	—	—	2	7	1	—
15	Severus Alexander și Iulia Mamaea	—	—	—	—	—	1	—	—	—

Pentru cea de a doua etapă, cind în circulație nu mai pătrund decât monede imperiale, avem numai 14 monede, atât numărul redus de piese, cit și tezaurul de la Camena⁷, indică numismatic situația gravă a provinciei, pe plan politic și economic, în cel de al treilea sfert al secolului al III-lea.

Discutînd situația pe teritorii începem cu cel callatian⁸, unde s-au făcut descoperiri monetare în următoarele localități: Albești, Darabani, Limanu, Pecineaga și Topraisar⁹. Numărul ridicat de piese de la Pecineaga se explică prin faptul că am avut la dispoziția pentru studiu două colecții, strînse în acest teritoriu de C. Mușat și I. Țințu¹⁰. Deși nu trebuie exclusă contaminarea celor două colecții cu exemplare provenind din alte locuri (inclusiv cetatea), putem totuși considera că cele două loturi ca-

⁷ C. Moisil, în *Creșterea colecțiunilor în anii 1938—1942*, București, 1944, p. 93—101, nr. 1069—1194; tezaurul a fost găsit în anul 1936 fiind alcătuit din 134 denari și antoniniani, cele mai vechi monede sănt emise de Albinus, iar ultimele piese de Volusianus.

⁸ În legătură cu delimitarea teritoriului callatian: Gr. Tocilescu, în *AEM*, XIX, 1896, p. 103, nr. 59; *CIL*, III, 14214, Th. Sauciuc-Săveanu în *An. Dob.*, 1935, p. 163—165; idem, *Callatis*, în *L'archéologie en Roumanie*, Bucarest, 1938, p. 66; N. Gostar, în *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, Constanța, 1964, p. 67—69. *CIL*, III, 7587 (*IGR*, I, 652). E. Doruțiu-Boilă în *Dacia*, N.S., XV, 1971, p. 325—333. Pentru întinderea diverselor teritorii, vezi R. Vulpe, *DID*, II, harta II.

⁹ Nu știm dacă aşezarea aparține acestui teritoriu, am inclus-o aici deoarece s-au găsit două monede callatiane, mai rare în afara teritoriului.

¹⁰ Existența colecțiilor, alcătuite în decursul mai multor ani a fost semnalată de mai multă vreme, de R. Vulpe, în *Analele Dobrogei*, XII, 1931, p. 297.

Tabel 4

Nr. Crt.	Împăratul	Monede Impe- riale romane	Vimi- nacium	Callatis	Histria	Marcia- nopolis	Odessos	Tomis	Mesam- bria	Caesa- rees
1	Maximinus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Maximus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Gordianus III	2	—	3	1	—	—	4	—	1
4	Gordianus III și Sarapis	—	—	—	—	2	—	—	—	—
5	Gordianus III și Θεός Μέγας	—	—	—	—	—	1	—	—	—
6	Gordian III și Tranquillina	—	—	—	1	—	—	2	2	—
7	Tranquillina	—	—	—	1	—	—	1	—	—
8	Philipus I	1	1	4	—	—	—	—	—	1
9	Otacilla	2	—	1	—	—	—	—	—	—
10	Philipus II	—	—	2	—	—	—	—	—	—
11	Philipus II și Sarapis	—	—	—	—	1	—	—	—	—
12	Trajanus Decius	1	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Trebonianus Gallus	1	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Volusianus	1	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Valerianus I	4	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Gallienus	5	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Salonina	1	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Claudius II	1	—	—	—	—	—	—	—	—

racterizează situația din regiunea respectivă, provenind în cea mai mare parte din piese strânse în Pecineaga și împrejurimi, unde avem dovada existenței unor așezări antice¹¹.

Din monedele coloniale cele mai numeroase sunt cele emise de Callatis, urmat de Tomis, Marcianopolis, Odessos și Mesambria, precum și de Histria, Tyras, Nicopolis ad Istrum și Viminacium. Aceasta reflectă o stare de fapt normală și anume că emisiunile orașului Callatis au o mai mare putere de penetrație în teritoriul său decât monedele celorlalte cetăți vest-pontice, cu care se află în alianță monetară. Numărul destul de mare de monede tomitane se explică prin puterea economică a metropolei Pontului sting, iar aici și prin vecinătatea cu teritoriul callatian. Față de totalul monedelor coloniale emise în alte cetăți decât cele trei orașe grecești din Dobrogea, numărul pieselor din Marcianopolis este destul de ridicat. Această reflectă atât frecvența emisiunilor monetare ale acestei cetăți, cit și importanța sa ca punct de tranzit pentru Scythia Minor.

Teritoriul Tomisului este cel mai bogat în descoperiri monetare. Noi am semnalat aici un număr de 14 localități. Deși descoperirile sunt

¹¹ SCIV, I, 1950, p. 90—92: în regiunea satelor Pervelia, Moșneni și Pecineaga obiecte antice și monede de tip greco-roman din Callatis, Tomis, Histria, pînă la Tranquillina și Filip Arabul. R. Vulpe, loc. cit.

relativ puține pentru fiecare localitate în parte, totuși putem obține o imagine destul de clară a circulației monetare din acest teritoriu. Circa jumătate din monedele semnalate sunt monede imperiale romane. Din monedele coloniale grecești cele mai multe sunt tomitane, urmate de Histria și Niceea. Cea mai veche monedă este un denar de la Vespasian, prezența acestei monede putind fi explicată și prin faptul că la Tomis și în teritoriul acestuia s-au așezat de timpuriu veterani¹².

Dintre așezările cunoscute din inscripții, unde au fost descoperite și monede, amintim *vicus Clementianensis* — M. Kogălniceanu¹³, plasat pe drumul secundar care legă Tomisul de Capidava și *vicus I?* Urb. — Medgidia (?)¹⁴, așezat pe calea comercială dintre Tomis și Axiopolis.

Descoperirile monetare vin să confirme o activitate comercială într-o serie de așezări rurale, de unde provin materiale epigrafice și arheologice. Amintim astfel pe drumul litoralului pe cele de la Agigea și Lazu¹⁵, pe cel secundar care legă Tomisul de localitățile din interior, prin Plopeni (Cavaclar) la Tropaeum Traiani și Durostorum, așezarea de la Cumpăna, iar pe drumul amintit dintre Tomis și Axiopolis, cele de la Valul lui Traian și Poarta Albă¹⁶.

În teritoriul histrian¹⁷ au fost descoperite monede în opt localități. La Cogelac se pare că s-ar fi găsit la sfîrșitul secolului trecut un tezaur de monede imperiale, dar în informație nu este precizată epoca și nici nu reiese dacă este într-adevăr un tezaur sau o sumă de monede strânse pe teritoriul așezării¹⁸. Din monedele coloniale cele mai numeroase sunt cele tomitane, următe apoi de Histria. Situația se deosebește complet de ceea ce cunoaștem la Histria în epoca romană, unde numerarul provenit din emisiunile proprii acoperă mai mult de jumătate din necesitățile de monedă, iar Tomisul de-abia 50%¹⁹. Este posibil ca lotul cunoscut de noi să nu exprime realitatea, dar situația economică infloritoare a Tomisului se face simțită și în teritoriul vecin. Din teritoriul histrian mai provin și monede bătute de Nicea și Caesarea.

¹² CIL, III, 12498; V. Pârvan, în *Arch. Anzeiger*, 1914, col. 437—438, CIL, III, 14453, I. Stoian, *Tomitana*, Buc., 1962, p. 203—205.

¹³ CIL, III, 7565; V. Pârvan, *Ulmetum*, II, în ARMSI, seria II, t. XXXVI, 1914, p. 368—371; A. Rădulescu, în *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, p. 141—143, nr. 2.

¹⁴ CIL, III, 14441 „din apropiere de Tulcea“, în realitate de la Medgidia, cf. Em. Doruțiu, în SCIV, XV, 1964, 1, p. 131. S-ar putea că satul să facă parte din teritoriul tomitan, ținând cont de mărimea teritoriului histrian în epoca romană (v. mai jos nr. 17).

¹⁵ H. Slobozianu, în MCA, V, 1959, p. 741. Em. Popescu, *Descoperirile arheologice de la Lazu*, în Studii Clasice, VII, 1965, p. 251—261.

¹⁶ V. Pârvan, *Ulmetum*, I, în ARMSI, ser. II, t. XXXIV, 1912, p. 579. CIL, III, 12495, 12497; 12499—12501; AEM, VIII, 1884, p. 15, nr. 43 și nr. 44; XVII, 1894, p. 95, nr. 29, p. 97, nr. 31; CIL, III, 7543; I. Stoian, op. cit., p. 132 (Cumpăna). CIL, III, 7535 (?). AEM, XVII, 1894, p. 97, nr. 33; XI, 1887, p. 62, nr. 125; CIL, III, 7573, (Valul lui Traian). CIL, III, 14214²⁷ (Poarta Albă).

¹⁷ V. Pârvan, *Histria*, IV, în ARMSI, ser. II, t. XXXVIII, 1916, p. 558—593, nr. 16. D. M. Pippidi, *Contribuții*², Buc., 1967, p. 349—385 (bibliografia problemei).

¹⁸ V. Pârvan, *Ulmetum*, I, p. 582, n. 2.

¹⁹ H. Nubar, *Histria*, III, p. 63.

Mai bine informați sintem asupra descoperirilor monetare de la Vadu, de unde avem 8 piese. Histria este prezentă doar cu o singură emisiune de la Tranquillina, în timp ce Tomis este prezent cu 3 piese emise de Pertinax, Caracalla și Gordian. Monedele din Nicea și Caesarea confirmă cele cunoscute de noi din inscripția despre locuitorii de la Vadu, unde constatăm prezența unor oameni legați de negoț, elemente romane și greco-orientale²⁰.

Dintre așezările rurale ale teritoriului histrian mai bine cunoscut din inscripții este *vicus Quintionis = Sinoe*²¹, din păcate monedele descoperite la Sinoe nu au fost publicate în mod adecvat²².

Pentru teritoriile cetăților de pe linia Dunării, referindu-ne aici numai la cele de la nord de Capidava, avem puține descoperiri monetare. Datorită faptului că în perioada de staționare a legiunii a V-a Macedonica la Troesmis au fost supravegheate de aceasta²³, am considerat că putem discuta situația de pe teritoriile acestora în ansamblu.

Cronologic monedele descoperite aici acoperă întreaga perioadă, cea mai veche este de la Nero, urmând apoi monede de la Traian, Hadrian, Antoninus Pius și urmașii săi, mai puține izolate din ultimele două perioade. Din nordul Dobrogei ne sunt cunoscute două tezaure: cel de la Niculițel, cu denari republicanii și imperiali pînă la Claudius, indicind prin compoziția sa primele pătrunderi de monedă romană în provincie, precum și tezaurul de la Camena încheiat cu monede de la mijlocul secolului III²⁴.

Din cele 22 de localități în care au fost semnalate descoperiri monetare nu avem decît 8 piese determinate. Dintre acestea 5 sunt monede imperiale romane, cu 3 de argint. Frecvența mare a descoperirilor de monede imperiale romane credem că se explică prin faptul că numărul pus în circulație de către armata cantonată pe linia Dunării era cel roman*. Este de remarcat lipsa monedelor emise de cele trei cetăți pontice, lipsă pe care nu o putem explica decît prin raritatea descoperirilor cunoscute. O situație specială o are moneda din Bosporul Cimerian

²⁰ Gr. Tocilescu, în *AEM*, VIII, 1884, p. 23—24, nr. 62; *AEM*, VI, 1882, p. 38, nr. 79. *CIL*, III, 14449, proveniența de la Vadu, cf. Em. Doruțiu, *op. cit.*, p. 133, nr. 8. *CIL*, III, 7527. R. Vulpe, *Histoire ancienne de la Dobroudja*, București, 1938, p. 221. Al. Suceveanu, în *RRH*, XIII, 1974, 2, p. 230, nr. 70.

²¹ V. Pârvan, *Histria*, IV, p. 617, nr. 24; *Histria*, VII, ser. III, t. II, București, 1923, pp. 55—74, nr. 46, 49, 50—52; *Dacia*, II, 1925, p. 214 și urm., nr. 18 (?). Sc. Lambrino, în *Mélanges Maronneau*, Paris, 1948, p. 319 și urm. D. Tudor, în *Studii și cercetări științifice*, Iași, II, 1951, 1—2, p. 498 și urm.; *CIL*, III, 12513; 12514; 12515; 7542; 14214²⁵. V. Pârvan, *Histria*, IV, p. 660, nr. 40 și *Histria*, VII, p. 95, nr. 60 (?).

²² *SCIV*, IV, 1953, 1—2, p. 136.

²³ Em. Doruțiu-Boilă, *Teritoriul militar al legiunii a V-a Macedonica la Dunărea de Jos*, în *SCIV*, 23, 1972, 1, p. 45—62.

²⁴ *Supra*, n. 5 și 7.

* Deoarece considerăm că așezările de pe *limes* trebuie discutate în ansamblu nu le-am inclus în studiul de față.

cu eficia lui Sauromates I (93/4—122/3), care este de pus în legătură cu mișcările de trupe din intervalul amintit²⁵.

Din descoperirile monetare pe care le-am putut cerceta, am mai putea vorbi de cele din teritoriul municipiului Tropaeum Traiani, cunoscute în 8 localități. Curios este faptul că nu avem, pentru monedele coloniale, decât cele emise de Tomis, deși în cetate s-a găsit un număr însemnat de monede din Marcianopolis și Nicopolis ad Istrum. Este posibil ca moneda din Aspendus, găsită într-un complex de sec. IV e.n., să fie o pătrundere mai recentă în Scythia Minor²⁶.

Monedele imperiale au fost descoperite pe întreg teritoriul rural din regiunea noastră. Acestea au avut o importanță însemnată pentru circulația monetară, ele fiind și tezaurizate cu predilecție. Cele mai răspândite emisiuni coloniale sunt cele ale cetății Tomis, găsite aproape în toate teritoriile și formând mai în toate cazurile grosul emisiunilor coloniale aflate în circulație. Monedele din Callatis au circulat mai ales în teritoriul orașului, iar cele histriene, care se răspindesc pe drumul litoralului, sunt descoperite într-un foarte mic număr chiar și în propriul teritoriu al cetății.

Celelalte monede, provenind din afara provinciei, nu au avut un rol prea mare în circulație.

Descoperirile monetare vin să confirme materialele epigrafice și arheologice, care demonstrează vitalitatea vieții economice și în satele Scythiei Minor.

I. CATALOGUL DESCOPERIRILOR IZOLATE

1. AGIGEA

Ca provenind cu siguranță din această localitate cunoaștem două piese, un denar emis de Traian, aflat acum în colecția Muzeului de arheologie Constanța și o monedă colonială, probabil din Nicaea, aflată într-o colecție particulară²⁷.

1 TRAIANUS

Denarius. AR. ↓ .3,19 g. 17 mm. Mult tocită. Iv. 5534.
BMC, III, p. 117, nr. 598. Roma. Grupa a 5-a. Anii 112—117 e.n.

Bithinia

NICAEA ?

2 SEVERUS ALEXANDER

AE. ↑ . 6,15 gr. 21,5 mm. Conservare slabă.

²⁵ Despre prezența unor vexilații ale leg. a V-a Macedonica în nordul M. Negre, la Tyras, inscripție din anii 115/117, cf. P. Nicorescu, în *ARMSI*, ser. III, t. XXVI, 1944, p. 501 și urm. Idem, în *ARMSI*, ser. III, t. XIX, 1937, p. 218—220, la Charax, *CIL*, III, 14215⁴.

²⁶ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, în *Pontica*, 5, 1972, p. 487.

²⁷ B. Mitrea în *SCIV*, 23, 1972, p. 135, nr. 1.

2. ALBEŞTI

Monedele au fost găsite pe teritoriul comunei Albești, în anul 1974, și se păstrează în colecția muzeului din Constanța.

1 TRAIANUS

Denarius. AR. ↓ . 3,19 g. 18,5 mm. Tocită. Inv. 9561.
BMC, III, p. 73, nr. 305. Roma. Grupa V-a. Anii 103—111 e.n.

Moesia Inferior
MARKIANOPOLIS

2 ELAGABALUS și IULIA MAESA

AE. ↗ . 10,40 g. 27 mm. Puțin tocită. Inv. 9730.
Pick, p. 272, nr. 940. Anii 220—221 e.n.

3. ATMAGEA

În raza localității au fost descoperite monede antice²⁸.

4. BABADAG (Vicus Novus ?)

Un bronz colonial din Tarsus a fost găsit în această localitate²⁹.

Lycaonia

TARSUS

1 BMC, Lycaonia, p. 183, nr. 128. Anii ante 117 e.n.

4 a. BABADAG imprejurimi

O monedă histriană de epocă romană a fost aflată în imprejurimile orașului Babadag³⁰.

Moesia Inferior

HISTRIA

¹ AE. 2,61 g. 15,50 mm.
C. Preda, SCN, II, p. 113, nr. 5.

²⁸ *Tabula Imperii Romani*, L 35, Bucarest, 1969, p. 24.

²⁹ O. Iliescu, în SCN, II, 1958, p. 450, nr. 7.

³⁰ C. Preda, în SCN, II, 1958, p. 113, nr. 5.

5. BAIA

Lîngă comuna Baia (Hamangia) „la împreunarea pîraielor Potur și Beidaut se găsesc ... monede romane”³¹.

6. CALICA

(comuna Valea Nucarilor)

O monedă romană găsită în sat a fost donată de Ilenuc Ion.

1 HADRIANUS

Sestertius. AE. ↓ . 25,89 g. 33 mm. Tocită. Inv. 5943.
BMC, III, p. 446, nr. 1370. Roma. Grupa E. Anii 119—138 e.n.

7. CAMENA (Vicus Petra)

Din sat provin două monede romane, achiziționate în anul 1974 de Muzeul de arheologie Constanța.

1 ANTONINUS PIUS

Denarius. AR. ↓ . 3,17 g. 19 mm. Puțin tocită. Inv. 9737.
BMC, IV, p. 106, nr. 735. Roma. Emisiunea a II-a. Anii 149—150 e.n.

2 LUCILLA

Denarius. AR. ↑ . 2,42 g. 18 mm. Mult tocită. Inv. 9734.
BMC, IV, p. 432, nr. 351. Roma. Grupa a II-a. Anii 164—169 e.n.

8. CEAMURLIA DE JOS

Între gara Mocani și sat a fost descoperită întîmplător o monedă romană.

1 FAUSTINA I

Denarius. AR. ↓ . 3,04 g. 17 mm. Puțin tocită. Inv. 5545.
BMC, IV, p. 55, nr. 362. Roma. Anii post 141 e.n.

9. CERNA

Se păstrează informația că pe teritoriul comunei au fost descoperite monede antice³².

³¹ C. Moisil, în *BCMI*, II, 1909, 3, p. 114.

³² cf. *TIR*, L 35, p. 32.

10. CIUCUROVA

De pe teritoriul comunei provin două monede romane³³.

1 TRAIANUS

Dupondius. AE. ↓ . 11,51 g. 27 mm.
BMC, III, p. 224, nr. 1053. Roma. Anii 116—117 e.n.

2 VOLUSIANUS

Antoninianus. AR. ↗ . 3,29 g. 20 mm.
RIC, IV, 3, p. 178, nr. 166. Roma. Anii 251—253 e.n.

11. COLINA (Caraibil)

Sunt menționate descoperirile de monede antice pe teritoriul acestei așezări³⁴.

12. CORBUL DE JOS

Moneda a fost donată de Rașit Muselim³⁵.

Moesia Inferior

TOMIS

1 GORDIANUS

AE. ↓ . 12,47 g. 25 mm. Puțin tocită. Inv. 460.
Pick-Regling, p. 873, nr. 3434.

12 a. CORBUL DE JOS — Capul Midia

O monedă histriană a fost găsită în anul 1967 în așezarea romană de la Capul Midia³⁶.

Moesia Inferior

HISTRIA

1 CARACALLA

AE. ↓ . 21,88 g. 31 mm. Tocită. Inv. 693.
M. Sutzu, în BSNR, 1907, p. 7, nr. 7 var. Anii 211—217 e.n.

³³ Gh. Poenaru-Bordea, în SCN, IV, 1968, p. 398, nr. 5, 1—2.

³⁴ cf. TIR, L 35, p. 30, sub voce Caraibil.

³⁵ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, în Pontica, 6, 1973, p. 358, nr. 133.

³⁶ Ibidem, p. 362, nr. 156.

12 b. CAPUL MIDIA

Sunt amintite descoperiri de monede antice din același loc³⁷.

13. CUMPĂNA

La 1 km vest de sat a fost descoperită întimplător o monedă de la Vespasian.

1 VESPASIANUS

Denarius. AR. ↑ . 3,25 g. 20 mm. Foarte tocită, Inv. 5578.
BMC, II, p. 19, nr. 98. Roma. Anul 73 e.n.

2 ANTONINUS PIUS

As AE. ↑ . 8,22 g. 25 mm. Tocită. Inv. 7677.
BMC, IV, p. 337, nr. + . Roma. Emisiunea a II-a. Anii 155—156 e.n.

14. DARABANI

O monedă de la Vespasianus găsită în această localitate, a fost donată cabinetului numismatic din Constanța de către Vlad Carp.

1 VESPASIANUS

Denarius. AR. ↓ . 2,97 g. 18 mm. Tocită. Inv. 5564.
BMC, II, p. 30, nr. 161. Roma. Anul 75 e.n.

15. DOROBANTUL (Vicus Hi.....)

Descoperiri de monede antice sunt semnalate pe teritoriul acestei comune³⁸.

16. ENISALA

La vest de sat au fost descoperite monede de la Traian și Constantin I pe „Cetatea Peștera“³⁹.

17. FĂUREI — BĂNEASA

În lotul de monede găsite în această localitate și oferite Muzeului din Constanța de către Florescu Gh. se află și o monedă de argint emisă de Gordianus III⁴⁰.

³⁷ cf. TIR, L 35, p. 35 *sub voce* Năvodari.

³⁸ Ibidem, p. 39.

³⁹ Ibidem, p. 40.

⁴⁰ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, în *Pontica*, 7, 1974, p. 397, nr. 255.

1 GORDIANUS III

Antoninianus. AR. ↓ . 4,84 g. 21,5 mm. Netocită. Inv. 9733.
RIC, IV, 3, p. 19, nr. 34. Roma. Emisiunea III-a. Anul 240 e.n. ian.-mart.

18. FÎNTÎNELE

Potrivit unei informații mai vechi în acest sat au fost descoperite: „Monede romane și grecești, acestea din urmă ale orașului Istros”⁴¹.

19. GRECI

Sunt semnalate descoperiri de monede antice, fără altă specificare, pe teritoriul acestei comune⁴².

20. HAMCEARCA

În săpătura efectuată în anul 1967, în această comună a fost găsită o monedă română de la Nero⁴³.

1 NERO

Dupondius. AE. ↓ . 13,01 g. 30 mm.
BMC, I, p. 241, nr. 5. Roma. Anii 64—68 e.n.

21. HORIA

Ca descoperite la Horia au fost publicate două monede antice⁴⁴.

1 TRAIANUS

Sestertius. Mult tocită.

BOSPORUL CIMERIAN**2 SAUROMATES I**

AE. Anii 93/4—122/23 e.n.

K. V. Golenko și A. D. Ţelov, în *Numismatika i Sfragistika*, I, 1963, p. 18 și pl. IV, 1932.

⁴¹ C. Moisil, *op. cit.*, p. 113.

⁴² cf. TIR, L 35, p. 44.

⁴³ B. Mitrea, în SCIV, 22, 1971, 1, p. 128—129.

⁴⁴ *Idem*, în SCIV, XV, 1964, 4, p. 576—577.

22. IZVOARELE (Alibechioi)

Din localitate provin monede din secolele II-IV e.n.⁴⁵.

23 LAZU

Pe teritoriul satului a fost găsită o monedă de la Claudius II, precum și monede din secolele II-VI e.n.⁴⁶

24. LESPEZI

Printre monedele adunate de Dancu N. Ion se află și două monede romane precum și o monedă tomitană⁴⁷.

1 NERO

As. AE. ↘ . 8,40 g. 26,5 mm. Tocită. Inv. 9755.
BMC, I, p. 244, nr. 228. Roma. Anii 64—68 e.n.

2 TITUS

As. AE. ↘ . 8,29 g. 25 mm. Puțin tocită. Inv. 9756.
BMC, II, p. 288, nr. 294. Roma. Anii 80—81 e.n.

Moesia Inferior

TOMIS

3 HADRIANUS

AE. ↓ . 2,84 g. 19,5 mm. Mult tocită. Inv. 9729.
Pick-Regling, p. 682, nr. 2604.

25. LIMANU

Pe teritoriul comunei au fost găsite monede romane și callatiene din care au fost publicate un denar pentru Crispina⁴⁸, precum și bronzuri de la Septimius Severus⁴⁹, din care unul necunoscut la Pick⁵⁰ și un altul, tot din Callatis, pentru Iulia Domna⁵¹.

⁴⁵ cf. TIR, L 35, p. 41 *sub voce* Filimon Sîrbu.

⁴⁶ Em. Popescu, în *Studii Clasice*, VII, 1965, p. 252. TIR, L 35, p. 48.

⁴⁷ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, *op. cit.*, p. 408, nr. 359 și 360, p. 397, nr. 250.

⁴⁸ B. Mitrea, în SCIV, 22, 1971, 1, p. 129, nr. 74.

⁴⁹ *Idem*, în SCIV, 20, 1969, 1, p. 163, nr. 4.

⁵⁰ C. Preda, *loc. cit.*, nr. 10.

⁵¹ B. Mitrea, în SCIV, 18, 1967, 1, p. 199, nr. 55.

1 CRISPINA

Denarius. AR. ♂, 2, 82 g. 18 mm.
BMC, IV, p. 695, nr. 39. Roma. Emisiunea a II-a. Anii 180—183 (sau mai tîrziu).

Moesia Inferior

CALLATIS

2 SEPTIMIUS SEVERUS

AE. ♀, 8, 62 g. 25 mm. Mult tocită.

Pick, p. 115, nr. 311.

3 AE. 11,56 g. 22,5 mm.

C. Preda, SCN, II, p. 113, nr. 10.

4 IULIA DOMNA

AE. ↑, 3,24 g. 18 mm.

Pick —

26. MAMAIA

Un număr neprecizat de monede antice provin din acest punct⁵².

27. MEDEEA

În Medeea, acum cartier al municipiului Constanța, au fost descoperite în-tîmplător două monede tomitane⁵³.

Moesia Inferior

TOMIS

1 MAXIMINUS

AE. ♂, 10,10 g. 25,5 mm. Puțin tocită. Inv. 461.
Pick-Regling, p. 850, nr. 3341.

2 GORDIANUS III

AE. ↓, 9,53 g. 25 mm. Puțin tocită. Inv. 453.
Pick-Regling, p. 869, nr. 3414.

⁵² cf. TIR, L 35, p. 50.

⁵³ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, în *Pontica*, 6, 1973, p. 362, nr. 154 și 155.

28. MEDGIDIA (vicus I ? Urb)

În zona valului mare de pămînt a fost descoperit un sestertius emis de Traian.

1 TRAIANUS

Sestertius. AE. ↓. 22,92 g. 32,5 mm. Foarte mult tocită. Inv. 5854.
BMC, III, nr. ?, Roma. Anii 98—99 e.n. sau 100 e.n.

29. MEIDANCHIOI

Din zona așezării provin monede din secolele II-VI e.n.⁵⁴.

30. MIHAIL KOGĂLNICEANU (Vicus Clementianensis)

jud. Constanța

Ca provenind din această așezare se păstrează în colecția muzeului din Constanța o monedă romană.

1 ANTONINUS PIUS

Sestertius. AE ↑. 20,17 g. 29,5 mm. Foarte mult tocită. Inv. 5924.
BMC, IV, p. 270, nr. 1674. Roma. Anii 145—161 e.n.

31. NALBANT

Potrivit unei indicații mai vechi în acest loc s-au găsit numeroase monede romane, unele dateate în secolele II-VI e.n.⁵⁵.

32. NÂVODARI

În anul 1960, a fost descoperit întimplător, o monedă tomitană de bronz.

Moesia Inferior

TOMIS

1 ELAGABALUS

AE. ↗ . 9,30 g. 26 mm. Tocită. Inv. 457.
Pick-Regling, p. 793, nr. 3064.

⁵⁴ cf. TIR, L 35, p. 50.

⁵⁵ C. Moisil, op. cit., p. 113. TIR, L 35, p. 52.

33. NEGREŞTI

La 2 km vest de sat a fost găsit un denar de la Antoninus Pius.

1 ANTONINUS PIUS

Denarius. AR. ↑ . 2,98 g. 17 mm. Putin tocită. Inv. 5588.
BMC, IV, p. 147, nr. 985. Roma. Anii 159—160 e.n.

34. NUNTAŞI

Monede imperiale și bizantine au fost descoperite în zona așezării⁵⁶.

35. PECINEAGA și împrejurimi)

Cele două colecții amintite se păstrează la cabinetul numismatic al Muzeului de arheologie din Constanța. Alte cîteva monede, descoperite la Pecineaga și păstrate în colecțile cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei RSR, au fost mai demult descrise de C. Moisil.

1 TITUS

Denarius. AR. ↓ . 2,75 g. 17,5 mm. Tocită. Inv. 5338.
BMC, II, p. 36, nr. 191. Roma. Anul 76 e.n.

2 TRAIANUS

Dupondius. AE. ↓ . 10,14 g. 26 mm. Foarte tocită. Inv. 5830.
BMC, III, p. 186—195 sau 209—212. Roma. Anii 104—111 e.n. sau 111—114 e.n.

3 HADRIANUS

Sestertius. AE. ↓ . 20,13 g. 32,5 mm. Foarte tocită. Inv. 5835.
BMC, III, p. 423, nr. ?. Roma. Grupa C. Anii 119—138 e.n.

4 ANTONIUS PIUS

Sestertius. AE. ↑ . 27,57 g. 34,5 mm. Tocită. Inv. 5875.
BMC, IV, p. 201, nr. 1253. Roma. Anii 140—143 e.n. (și 144 e.n.?).

5 Dupondius. AE. ↑ . 13,33 g. 25 mm. Netocită. Inv. 5824.

BMC, IV, p. 336, nr. ↑ . Roma. Emisiunea II-a. Anii 155—156 e.n.

6 MARCUS AURELIUS

Sestertius. AE. ↓ . 22,58 g. 30 mm. Foarte tocită. Inv. 5840.
BMC, IV, p. 556 și urm. Roma. Anii 163—180 e.n.

⁵⁶ TIR, L 35, p. 54.

7 As. AE. ↓ . 10,13 g. 25 mm. Tocită. Inv. 5827.
BMC IV, p. 290, nr. 1791. Roma. Anii 145—160 e.n.

8 LUCIUS VERUS

Denarius. AR. ↓ . 18 mm. Fragment. Tocită. Inv. 5326.
BMC IV, p. 444, nr. 426. Roma. Emisiunea a 3-a. Anii dec. 165—dec. 166 e.n.

9 COMMODUS

Denarius. AR. ↓ . 2,64 g. 17 mm. Foarte tocită. Inv. 5327.
BMC IV, p. 700, nr. 70, Roma, Emisiunea 1-a. Anii dec. 181 — dec. 182. e.n.

10 CARACALLA

Denarius. AR. ↓ . 2,69 g. 19 mm. Tocită. Inv. 5319.
BMC V, p. 444, nr. 72. Roma. Anii 213—217

11 AE.? 2,45 g., 19 mm. Av. puțin tocit, dar rev. ilizibil. Inv. 5320.
BMC V, p. 443 și urm. Roma. Anii 213—217 e.n.

12 ELAGABALUS

Denarius. AR. ↘ . 2,84 g. 17,5 mm. Puțin tocit. Inv. 5341.
BMC V, p. 562, nr. 209. Roma. Anii 220—222 e.n.

13 PHILIPPUS I

Antoninianus. AR. ↓ . 3,31 g. 22 mm. Mult tocită (fragmentară). Inv. 5330.
Cohen² 70. RIC, IV, 3, p. 80, nr. 93. Hybrid.

14 OTACILLA

Antoninianus. AR. ↓ . 3,87 g. 23,5 mm. Tocit. Inv. 5336.
Cohen² 70. RIC, IV, 3, p. 80, nr. 93. Hybrid.

15 Antoninianus. AR. ↗ . 4,25 g. 21 mm. Tocită (fragmentară). Inv. 5329.
Cohen² 42. RIC, IV, 3, p. 84, nr. 133. Antiochia. Emisiune tîrzie.

16 TRAIANUS DECIUS

Antoninianus. AR. ↓ . 4,62 g. 19 mm. Tocită. Inv. 5563.
Cohen² 15. RIC, IV, 3, p. 124, nr. 35. Mediolanum. Anii 250—251 i.e.n.

17 TREBONIANUS GALLUS

Antoninianus. AR. ↑ . 4,52 g. 20 mm. Puțin tocită.. Inv. 5340.
Cohen² 72. RIC, IV, 3, p. 168, nr. 85. Antiochia. Anii 251—253 e.n.

18 VALERIANUS I

Antoninianus. AR. ↗ . 3,36 g. 21 mm. Tocită. Inv. 5562.
Cohen² 17. RIC, V, 1, p. 44, nr. 72. Roma. Anii 256—7 e.n.

⁵⁷ C. Moisil, în *Cresterea colecțiunilor*, 1938—1942, București, 1944, p. 12—37, nr. 110, 120, 121, 126, 233, 274, 278, 294, 306, 318.

- 19 Antoninianus. AR. ♂ . 3,21 g. 19 mm. Puțin tocită. Inv. 5339.
Cohen² 53. RIC V, 1, p. 45, nr. 87. Roma. Anii 255—6 e.n.
- 20 Antoninianus. AR. ↑ . 2,09 g. 18,5 mm. Tocită. Inv. 5331.
Cohen² 272. RIC, V, 1, p. 58, nr. 268. Mediolanum. Anul 257 e.n.
- 21 Antoninianus. AR. ↓ . 3,35 g. 20,7 mm. Puțin tocită. Inv. 5333.
Cohen², 276 RIC, V, 1, p. 60, nr. 293. Asia (Antiochia). Anii 255—6 e.n.
- 22 **GALLIENUS**
- Antoninianus. AR. ↑ . 3,30 g. 22 mm. Puțin tocită. Inv. 5337.
Cohen² 1173. RIC, V, 1, p. 104, nr. 452. Asia. Anii 256—7 e.n.
- 23 Antoninianus. AR. ↓ . 3,44 g. 22 mm. Tocită. Inv. 5334.
Cohen² 20. RIC, V, 1, p. 144, nr. 159. Roma. Anii 260—268 e.n.
- 24 Antoninianus. AR. ↑ . 3,12 g. 21,5 mm. Mult tocită. Inv. 5335.
Cohen² 415. RIC, V, 1, p. 185, nr. 615. Asia. Anii 266—268 e.n.
- 25 Antoninianus. AR. ♀ . 3,34 g. 19 mm. Foarte mult tocită. Inv. 5322.
Cohen² 634. RIC, V, 1, p. 185, nr. 617. Asia. Anii 266—268 e.n.
- 26 Antoninian. AR. ↓ . 2,61 g. 20 mm. Tocit. Inv. 5323.
Reversul ilizibil.

27 SALONINA

Antoninianus. AR. ↑ . 3,98 g. 20,5 mm. Mult tocită. Inv. 5332.
RIC, V, 1, p. 114, nr. 63. Asia. Anii 255—8 e.n.

Sarmatia**TYRAS****28 SEVERUS ALEXANDER**

AE. ↓ . 5,38 g. 22 mm. Tocită. Inv. 1448.
A. N. Zograf. *Monety tirty*, p. 118, nr. 118.

Moesia Superior**VIMINACIUM****29 PHILIPPUS I**

AE. ↑ . 17,28 g. 30 mm. Puțin tocită. Inv. 5826.
Pick, p. 40, nr. 103. Anul VII = 245/6 e.n.

Moesia Inferior

CALLATIS

- 30 Monedă fără cap de împărat.
AE. ↓ . 2,03 g. 14,8 mm. Mult tocită. Inv. 483.
Pick, p. 107, nr. 269.
- 31 AE. ↓ . 2,81 g. 17,5 mm. Mult tocită. Inv. 534.
Pick, p. 107, nr. 270.
- 32 AE. ↑ . 2,96 g. 17 mm. Foarte mult tocită. Inv. 519.
Pick, p. 108, nr. 271.
- 33 AE. ↑ . 4,41 g. 19 mm. Puțin tocită. Inv. 1104.
Pick, p. 108, nr. 277, 2.
- 34 AE. ↓ . 5,66 g. 21 mm. Tocită. Inv. 578.
L. Ruzicka, N.Z., 1917, p. 90, nr. 277 a.
- 35 AE. ↘ . 7,39 g. 23 mm. Foarte mult tocită. Inv. 482.
Pick, p. 109, nr. 281.
- 36 AE. ↘ . 6,94 g. 23 mm. Mult tocită. Inv. 517.
Pick, p. 109, nr. 281.
- 37 AE. ↑ . 5,64 g. 23 mm. Foarte mult tocită. Inv. 481.
Pick, p. 109, nr. 281.
- 38 AE. ↘ . 5,53 g. 22 mm. Tocită. Inv. 9540.
Pick, p. 109, nr. 281 var.
- 39 AE. ↑ . 4,45 g. 20 mm. Foarte mult tocită. Inv. 526.
Pick, av. cf. Pick, p. 111, nr. 293 ; rv. cf. Pick, p. 110, nr. 289.
- 40 AE. ↑ . 4,06 g. 20 mm. Foarte mult tocită. Inv. 555.
Pick, —, av. cf. Pick, p. 111, nr. 293 ; rv. cf. Pick, p. 110, nr. 289.
- 41 AE. ↓ . 5,12 g. 21 mm. Foarte tocită. Inv. 487.
Pick, —. av. cf. Pick, p. 111, nr. 293 ; rv. cf. Pick, p. 110, nr. 289.
- 42 AE. ↑ . 4,45 g. 20 mm. Mult tocită. Inv. 526.
Pick, —. av. cf. Pick, p. 111, nr. 293 ; rv. cf. Pick, p. 110, nr. 289.
- 43 AE. ↑ . 2,08 g. 18 mm. Foarte mult tocită. Inv. 515.
Pick, p. 111, nr. 293, tip general. 293.
- 44 AE. ↑ . 21 mm. Fragment. Tocită. Inv. 514.
Pick, p. 111, nr. 296.
- 45 AE. 23 mm. Inv. CN.BARSR 15057.
C. Moisil, *Cresterea colectiunilor* 1938—42, p. 12, nr. 110.

46 NERO

AE. ↑ . 6,79 g. 23 mm. Foarte tocită. Inv. 5839.
Tacchella, R.N., 1903, p. 205, nr. 9.

47 COMMODUS

AE. ↑ . 2,41 g. 18 mm. Foarte tocită. Inv. 516.
Pick, p. 113, nr. 300.

48 AE. ↑ . 2,86 g. 18 mm. Foarte tocită. Inv. 488.
Pick, p. 113, nr. 300.

49 LUCILLA⁵⁸

AE. ↓ . 2,57 g. 20 mm. Tocită. Inv. 522.
L. Ruzicka, N.Z., 1917, p. 92, nr. 298 a.

50 SEPTIMIUS SEVERUS

AE. ↘ . 8,13 g. 26 mm. Foarte mult tocită. Inv. 523.
Pick, p. 114, nr. 308.

51 AE. ↑ . 11,04 g. 25 mm. Puțin tocită. Inv. 521.
C. Preda, SCN, II, p. 113, nr. 10.

52 AE. ↗ . 10,23 g. 27 mm. Foarte mult tocită. Inv. 186.
C. Preda, SCN, IV, p. 224, nr. 2.

53 AE. ↗ . 11,91 g. 28 mm. Tocită. Inv. 527.
C. Preda, SCN, IV, p. 224, nr. 2.

54 CARACALLA

AE. ↓ . 12,49 g. 27 mm. Foarte mult tocită. Inv. 520.
Pick, p. 116, nr. 317.

55 AE. ↗ . 9,45 g. 26 mm. Mult tocită. Inv. 528.
Pick, p. 116, nr. 320.

56 SEVERUS ALEXANDER

AE. ↘ . 10,93 g. 25 mm. Netocită. Inv. 537.
Pick, p. 118, nr. 333.

57 AE 26 mm. Inv. CN.BARSR 15184.
C. Moisil, Creșterea colecțiunilor, 1938—1942, p. 13, nr. 120.

58 GORDIANUS III

AE. ↗ . 12,15 g. 26 mm. Puțin tocită. Inv. 554.
Pick, p. 120, nr. 344.

⁵⁸ Monedele de la nr. 49, 51, 53, 56, 58, 59, 64, 66, 67, 68, 78, 79, 82, 84, 102, 107, 111, 112, publicate în *Pontica*, 6, 1973, p. 363—367.

59 AE. ↓ . 12,37 g. 26 mm. Puțin tocită. Inv. 529.
L. Ruzicka, N.Z., 1917, p. 97, nr. 345 a.

60 AE. 26 mm. Inv. CN. BARSR 15185.
C. Moisil, *Creșterea colecțiunilor 1938—1942*, p. 13, nr. 121.

61 PHILIPPUS I

AE. ✓ . 10,01 g. 26 mm. Foarte mult tocită. Inv. 489.
Pick, p. 121, nr. 350.

62 AE. ✓ . 12,28 g. 28 mm. Foarte mult tocită. Inv. 485.
Pick, p. 122, nr. 355.

63 AE. 27 mm. Inv. C.N.BARSR 15060.
C. Moisil, *Creșterea colecțiunilor 1938—1942*, p. 14, nr. 126.

64 AE. ✓ . 8,51 g. 25 mm. Tocită. Inv. 536.
Pick, p. 123, nr. 361.

65 OTACILLA

AE. ✓ . 8,14 g. 24,5 mm. Tocită. Inv. 9450.
Pick, p. 123, nr. 363.

66 PHILIPPUS II

AE. ✓ . 9,44 g. 27 mm. Tocită Inv. 490.
Pick, p. 124, nr. 367.

67 AE. ✓ . 10,38 g. 27 mm. Puțin tocită. Inv. 486.
Pick, p. 124, nr. 367.

HISTRIA

68 ELAGABALUS

AE. ↑ . 15,36 g. 30,5 mm. Mult tocită. Inv. 633.
Pick, p. 176, nr. 513.

MARKIANOPOLIS

69 CARACALLA ȘI GETA

AE. ↑ . 0,80 g. 26,5 mm. Mult tocită. Inv. 1359.
Pick, p. 221, nr. 652. Anii 209—210 e.n.

70 MACRINUS ȘI DIADUMENIANUS

AE. ↓ . 14,35 g. 27 mm. Mult tocită. Inv. 1354
Pick, p. 245, nr. 762. Anii 217—218 e.n.

71 ELAGABALUS ȘI IULIA SOAEMIS

AE. ↑ . 8,93 g. 26 mm. Puțin tocită Inv. 1603.
 Pick, — av. cf. Pick, p. 280, nr. 981 ; rv. cf. Pick, p. 271, nr. 937, var. (E în cimp dr), Anii 220—221 e.n.

72 SEVERUS ALEXANDER

Pick, p. 283, nr. 995. Anii 227—228/9 e.n.
 AE. ↑ . 8,24 g. 24 mm. Tocită. Inv. 177.

73 AE. 26 mm. Inv. C.N.BARSR 15068.

Pick, p. 289, nr. 1025. Anii 226—227 e.n.

74 SEVERUS ALEXANDER ȘI IULIA MAMAEA

AE. ↓ . 10,47 g. 26 mm. Mult tocită. Inv. 1355.
 Pick, p. 298, nr. 1075, 3. Anii 227—228/9 e.n.

75 GORDIANUS II ȘI SARAPIS

AE. ↘ . 15,93 g. 28 mm. Tocită. Inv. 1450.
 Pick, p. 308, nr. 1128. Anii 238—241 e.n.

76 PHILIPPUS II ȘI SARAPIS

AE. ↑ . 11,21 g. 26,5 mm. Tocită. Inv. 702.
 Pick, p. 325, nr. 1209. Anii 244—246 e.n.

NIKOPOLIS**77 CARACALLA**

AE. ↘ . 11,53 g. 27 mm. Tocită. Inv. 1449.
 Pick, p. 411, nr. 1577. Anii 208—210 e.n.

ODESSUS**78 ELAGABALUS**

AE. ↓ . 7,05 g. 25 mm. Tocită. Inv. 1526.
 Pick-Regling, p. 567, nr. 2296.

79 AE. ↓ . 10,89 g. 28 mm. Puțin tocită. Inv. 1965.

Pick-Regling, p. 567, nr. 2299.

80 GORDIANUS III ȘI Θεός Μέγας

AE. ↑ . 9,07 g. 27,5 mm. Foarte mult tocită. Inv. 1358.
 Pick-Regling, p. 579, nr. 2366.

TOMIS**81 Τόμον ἥρως**

AE. ↓ . 3,42 g. 17 mm. Puțin tocită. Inv. 18.
 Pick-Regling, p. 668, nr. 2548. Epoca antoniniană.

82 DOMITIANUS

AE. ↑ . 4,57 g. 21 mm. Puțin tocită. Inv. 297.
Pick-Regling, p. 678, nr. 2592.

83 ANTONINUS PIUS

AE. ↓ . 6,14 g. 20 mm. Mult tocită. Inv. 1464.
Pick-Regling, p. 685, nr. 2618.

84 AE. ↓ . 4,29 g. 20 mm. Tocită. Inv. 179.
Pick-Regling, p. 685, nr. 2620 var.85 AE. 21 mm. Inv. C. N. BARSR 15061.
C. Moisil, *Creșterea colecțiunilor. 1938—1942*, p. 31, nr. 274.

86 MARCUS AURELIUS CAESAR

AE. ↓ . 3,54 g. 16,5 mm. Tocită. Inv. 1108.
Pick-Regling, p. 688, nr. 2642.

87 AE. ↓ . 18 mm. Fragment. Tocită. Inv. 9538.
Pick-Regling, p. 690, nr. 2651.

88 COMMODUS

AE. ↓ . 8,38 g. 26 mm. Foarte mult tocită. Inv. 180.
Pick-Regling, p. 704, nr. 2707 var.

89 AE. 28 mm. Inv. C. N. BARSR 15063.
C. Moisil, *Creșterea colecțiunilor. 1938—1942*, p. 31, nr. 278.

90 IULIA DOMNA

AE. ↑ . 3,11 g. 15,5 mm. Mult tocită. Inv. 5561.
Pick-Regling, p. 733, nr. 2822. Anii 193—203/4 e.n.

91 CARACALLA

AE. ↑ . 8,23 g. 23, 5 mm. Mult tocită. Inv. 268.
Av.....-ANTQN..... Bust. cuir în paludamentum văzut din față.

Rv MHTPO — IIION... Artemis mergind spre dr. ține în mîna st. arcul, iar c scoate săgeata din tolba aflată la spate; jos lîngă piciorul st. ciîne spre dr în cîmp st. Γ Pick-Regling —

92 AE. ↘ . 8,31 g. 26 mm. Tocită. Inv. 269.
Pick-Regling, p. 745, nr. 2878. Anii 204—208/9 e.n.93 AE. ↓ . 7,93 g. 25 mm. Mult tocită. Inv. 131.
Pick-Regling, p. 750, nr. 2900. Anii 209—210/11 e.n.94 AE. ↓ . 8,79 g. 24 mm. Foarte mult tocită. Inv. 533.
Pick-Regling, p. 751, nr. 2905. Anii 209—210/11 e.n.

95 GETA

AE. ↓ . 4,12 g. 24 mm. Conservare slabă. Inv. 178.
Pick-Regling, p. 779, nr. 3019. Anii 209—210/11 e.n.

96 AE. ↓ . 7,03 g. 25 mm. Multă tocită. Inv. 262.
Pick-Regling, p. 783, nr. 3033. Anii 211—212 e.n.

97 AE. 24 mm. Inv. C.N. BARSR 15062.

C. Moisil, *Creșterea colecțiunilor...* 1938—1942, p. 38, nr. 294. Anii 209—210/1.

98 ELAGABALVS

AE. ↑ . 9,93 g. 26 mm. Tocită. Inv. 187.
Pick-Regling, p. 792, nr. 3059.

99 IULIA CORNELIA PAULA

AE. ↑ . 12,64 g. 26 mm. Mult tocită. Inv. 181.
Pick-Regling, p. 805, nr. 3122.

100 SEVERUS ALEXANDER

AE. ↑ . 11,31 g. 24 mm. Mult tocită. Inv. 271.
Pick-Regling, p. 818, nr. 3177.

101 AE. 26 mm. Inv. C.N.BARSR 15064
Pick-Regling, p. 824, nr. 3212.

102 AE. ↓ . 7,48 g. 24 mm. Tocită. Inv. 212.
Pick-Regling, p. 829, nr. 3241.

103 AE. ↑ . 7,05 g. 27 mm. Tocită (fragment) Inv. 176.
Pick-Regling, p. 831, nr. 3252.

104 AE. ↓ . 7,90 g. 26 mm. Foarte mult tocită. Inv. 5837.
Pick-Regling, p. 831, nr. 3253.

105 AE. ↓ . 4,01 g. 21 mm. Mult tocită. Inv. 175.
Pick-Regling, p. 838, nr. 3289.

106 GORDIANUS III

AE. ↗ 9,18 g. 25 mm. Tocită. Inv. 267.
Pick-Regling, — av. cf. Pick, p. 865. nr. 3393 ; rv. cf. Pick, p. 865, nr. 3391

107 GORDIANUS III ȘI TRANQUILLINA

AE. ↑ . 11,57 g. 26 mm. Puțin tocită. Inv. 270.
Pick-Regling, p. 892, nr. 3524.

108 AE. 28 mm. Inv. C. N.BARSR 15065.
Pick-Regling, p. 894, nr. 3529.

109 TRANQUILLINA

A.E. ↓ . 7,80 g. 23 mm. Tocită. Inv. 9537.
Pick-Regling, p. 900, nr. 3557 var (O fără punct).

Thracia

ANCHIALUS

110 ANTONINUS PIUS

A.E. ↑ . 3 g. 16 mm. Tocită. Inv. 1105.
Münzer-Strak, p. 222, nr. 421.

MESSAMBRIA

111 GORDIANUS III ȘI TRANQUILLINA

A.E. ↘ . 9,48 g. 26,5 mm. Puțin tocită. Inv. 1446.
BMC, Thrace, p. 134, nr. 17.

112 AE. ↘ . 9,81 g. 25 mm. Puțin tocită. Inv. 1447.
R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, *Pontica*, 6, p. 365, nr. 172.

36 PETROȘANI

Pe teritoriul localității au fost găsite monede imperiale⁵⁹

37 PIATRA

Din așezarea provine o monedă romană emisă de Traian.

1 TRAIANUS

Sestertius. AE. ↘ . 20,34 g. 31 mm. Foarte mult tocită. Inv. 9736.
BMC III, Anii 98—117 e.n.

38 PIETRENI

În colecția cabinetului numismatic al Muzeului de arheologie Constanța se păstrează cîteva monede romane și coloniale adunate de pe teritoriul localității.

1 SEPTIMIUS SEVERUS

Denarius, AR. ↓ . 2,98 g. 17 mm. Puțin tocită. Inv. 9557.
BMC,V, p. 287, nr. 671 ? Monetărie estică. Asia. Anii 198—202 e.n.

⁵⁹ Localitățile de la nr. 36, 39, 40 în TIR, L 35, p. 57—59.

2 GORDIANUS III

Antoninianus. AR. ↓ . 4,96 g. 22 mm. Puțin tocită. Inv. 9735.
Cohen² 97. RIC, IV, 1, p. 31, nr. 143. Roma. Anii 243—244 e.n.

Moesia Inferior**MARKIANOPOLIS****3 SEPTIMIUS SEVERUS**

AE. ↑ . 2,53 gr. 15,5 mm. Mult tocită. Inv. 9754.
Av. legenda ilizibilă. Cap ? laur spre dreapta.
Rv. MAPKIA-NO-ΠΟΛΙΤΩΝ Ciorchine de strugure.
Pick-

4 ELAGABALUS

AE. ↑ . 2,78 g. 18 mm. Foarte tocită. Inv. 9731.
Pick, p. 270, nr. 924.

TOMIS**5 MAXIMUS**

AE. ↘ . 10,92 g. 26 mm. Puțin tocită. Inv. 9558.
Pick-Regling, p. 854, nr. 3354.

39. PLOPUL

Avem o indicație generală privind descoperiri de monede antice în această așezare.

40. POARTA ALBĂ

Au fost găsite monede imperiale pînă în secolul IV și pe teritoriul localității amintite.

41. RUNCU

Moneda a fost găsită în timpul unei periegheze de C. Iiconomu⁶⁰.

⁶⁰ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, op. cit., p. 367, nr. 175.

Moesia Inferior

MARKIANOPOLIS

1 GORDIANUS III

AE. \checkmark . 13,79 g. 28 mm. Puțin tocită. Inv. 1523.
Pick, p. 311, nr. 1142.

42. SARIGHIOLUL DE DEAL

În raza localității au fost aflate monede din secolele III-IV e.n.⁶¹.

43. SARINASUF

Conform unei știri, între Sarinasuf și Caraibil s-au găsit monede mai ales din timpul împăraților Antonini⁶².

44. SÄCELE

Pe teritoriul satului a fost descoperită întâmplător o monedă tomitană.

Moesia Inferior

TOMIS

1 GETA

AE. \checkmark . 9,89 g. 25,5 mm. Tocită. Inv. 9732.
Pick-Regling, p. 778, nr. 3015. Anii 209—210/11 e.n.

45. SIMINOC

Se păstrează informații, conform cărora pe teritoriul așezării au fost găsite monede de argint și bronz de la Traian și Hadrian⁶³.

46. SINOE (vicus Quintionis)

Deși s-au întreprins cercetări de teren în cîteva puncte din raza acestei așezări, nu avem decât indicații generale privind descoperirile de monede romane⁶⁴,

⁶¹ cf. *TIR*, L 35, p. 63.

⁶² C. Moisil, *op. cit.*, p. 91.

⁶³ cf. *TIR*, L 35, p. 66.

⁶⁴ *SCIV*, IV, 1953, 1—2, p. 136.

cu o singură excepție, o monedă histriană de la Commodus, aflată la MNA, inv. 466⁶⁵.

47. SLAVA RUSĂ

Două monede imperiale de bronz din secolul III (posibil și după 271 e.n.) au fost găsite în cetate și în partea de est a satului⁶⁶.

47 a. SLAVA RUSĂ — VALEA SLAVEI

La punctul „Cetatea Fetei“, pe valea Slavei au fost găsite monede ale împăraților Antonini, precum și monede bizantine⁶⁷.

48. ȘIPOTE

O monedă colonială din Aspendus a fost găsită într-un mormânt din secolul IV e.n., datat cu o monedă constantiniană⁶⁸.

ASPENDUS

1 MACRINUS

AE. ♂. 5,58 g. 20 mm. Tocită. Inv. 6212.
BMC, Greck-Coins, 19. — R. Ocheșeanu, Pontica, 5, 1972, p. 487

49. TARIVERDE

Indicațiile privind materialul monetar de epocă romană aflat în așezarea de la Tariverde sunt puține, astfel săt amintite ca descoperite în timpul săpăturilor două monede din secolele III-IV e.n. (posibil după 268 e.n.)⁶⁹. De asemenea din localitate provin monede histriene emise pentru Crispina și Iulia Mamaea⁷⁰.

Moesia Inferior

HISTRIA

1 CRISPINA

AE. 4,71 g. 19 mm.
M. Sutzu. ARMSI, XXXV, (1913), p. 368, nr. 37.

⁶⁵ H. Nubar, în *Dacia*, N.S., VII, 1963, p. 250, nota 29.

⁶⁶ SCIV, V, 1954, 1—2, p. 112.

⁶⁷ C. Moisil, *op. cit.*, p. 113.

⁶⁸ C. Stavru, în *Pontica*, 5, 1972, p. 236.

⁶⁹ SCIV, V, 1953, 1—2, p. 105.

⁷⁰ Cele trei monede histriene săt amintite de H. Nubar, *loc. cit.*, iar moneda de la Crispina este citată de C. Preda, în *SCN*, II, 1958, p. 113, nr. 7.

2 IULIA MAMAEA

AE. Inv. MNA 750.

3 AE. Inv. MNA 745.

49 a. TARIVERDE (IMPREJURIMI)

Sînt amintite ca descoperite la N-E de Tariverde și V de Istria monede de secolele II-III, de la Crispina, Caracalla și Severus Alexander⁷¹.

50. TAȘAUL

În acest punct a fost descoperită în 1960 o monedă romană de la Faustina II.

1 FAUSTINA II

As. AE. ↓ . 9,22 g. 23,5 mm. Mult tocită. Inv. 5754.

BMC, IV, p. 380, nr. 2188 A — Roma, Emisiunea a 3-a. Anii cca. 152—156 e.n.

51. TÎRGUȘOR — PEŞTERA ADAM

Cu prilejul cercetării peșterii Adam a fost descoperită o monedă de la Vespasian⁷².

52. TOPRAISAR

În colecția Muzeului de arheologie Constanța se păstrează cîteva monede romane și grecești găsite pe teritoriul comunei.

1 SEPTIMIUS SEVERUS

Denarius. AR. ↓ . 2,29 g. 18 mm. Tocită. Inv. 5560.

BMC, V, p. 31, nr. 64. Roma. Emisiunea a 2-a. Anul 194 e.n.

Moesia Inferior

CALLATIS

2 MONEDĂ FĂRĂ CAP DE IMPĂRAT

AE. ↓ . 5,82 g. 22 mm. Mult tocită. Inv. 699.

Pick, p. 109, nr. 283.

⁷¹ V. Canarache, în SCIV, II, 1951, 2, p. 71.

⁷² cf. N. Gostar, în Arheologia Moldovei, VII, 1972, p. 264, nr. 11.

3 FAUSTINA II

AE. ↘ . 4,35 g. 18,5 mm. Tocită. Inv. 698.
Pick, p. 112, nr. 297.

HISTRIA

4 GORDIANUS III și TRANQUILLINA⁷³

AE. ↑ . 12,77 g. 25 mm. Mult tocită. Inv. 697.
Pick, p. 179, nr. 525.

TOMIS

5 ELAGABALUS

AE. ↓ . 10,94 g. 26 mm. Netocită. Inv. 455.
Pick-Regling, p. 793, nr. 3062.

53. TURDA

În grădina locuitorului Răducanu Ion a fost găsită întimplător o monedă din Nikopolis ad Istrum.

Moesia Inferior

NIKOPOLIS AD ISTRUM

1 DIADUMENIANUS⁷⁴

AE. ↓ . 8,91 g. 25 mm. Mult tocită. Inv. 1535.
Pick, p. 460, nr. 1805.

54. VADU

Monedele romane au fost găsite de Andrei Ion, lîngă bazinul de apă al grădinii de zarzavat a I.A.S.

1 ELAGABALUS

Denarius. AR. ↘ . 2,92 g. 18 mm. Netocită. Inv. 7664.
BMC, V, p. 544, nr. 93. Roma. Grupa a 3-a. Anul 219 e.n.

2 Denarius. AR. ↓ . 2,76 g. 19 mm. Netocită. Inv. 7663.
BMC, V, p. 554, nr. 169. Roma. Anii 219—220 e.n.

⁷³ R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, *op. cit.*, p. 369, nr. 176, 177.

⁷⁴ *Ibidem*, nr. 179.

Moesia Inferior

HISTRIA

3 GORDIANUS III

AE. ↓ . 13,74 g. 27 mm. Tocită. Inv. 1558.
M. Sutzu, BSNR, 1907, p. 8, nr. 13.

4. TRANQUILLINA

AE. ↘ . 7,12 g., 21 mm. Tocită. Inv. 695.
Pick, p. 179, nr. 529.

Moesia Inferior

TOMIS⁷⁵

5 PERTINAX

AE. ↓ . 11,72 g. 27 mm. Puțin tocită. Inv. 464.
Pick-Regling, p. 710, nr. 2730.

6 CARACALLA

AE. ↗ . 9,96 g. 26 mm. Tocită. Inv. 454.
Pick-Regling, p. 740, nr. 2856. Anii 211—217 e.n.

7 GORDIANUS III

AE. ↓ . 10,14 g. 25 mm. Tocită. Inv. 459.
Pick-Regling, p. 875, nr. 3447.

Bythinia

NIKAEA

8 SEVERUS ALEXANDER

AE. ↓ . 6,78 g. 24 mm. Tocită. În partea superioară orificiu. Inv. 1539.
W. H. Waddington, Recueil général, I, 3, 1910, p. 476, nr. 613, var. av A.

⁷⁵ Ibidem, p. 368, nr. 180 și 181.

Capadoccia**CAESAREA****9 GORDIANUS**

AE. ↑ . 12,20 g. 25 mm. Mult tocită. Inv. 1557.
BMC, Galatia, p. 92, nr. 342 var rev. CAB, contramarcă pe av. ?

55. VALEA SEACĂ

În punctul Bărăganu a fost găsită o monedă donată Muzeului din Constanța de Pîrlitu Ion⁷⁶.

Moesia Inferior**TOMIS****1 SEVERUS ALEXANDER**

AE. ↓ . 13,08 g. 25 mm. Tocită. Inv. 462.
Pick-Regling, p. 837, nr. 3284, Var.

56. VALUL LUI TRAIAN

Moneda a fost găsită într-un punct situat în apropierea școlii de șoferi din localitate în anul 1963.

Moesia Inferior**TOMIS****1 CARACALLA**

AE. ↓ . 10,20 g. 27 mm. Mult tocită. Inv. 463.
Pick-Regling, p. 736, nr. 2832 tip general.

57. ZEBIL

În insula Grădiștea-Cetate au fost descoperite monede din secolele I-VI e.n.

⁷⁶ Gh. Poenaru-Bordea, loc. cit., nr. 3. R. Ocheșeanu, Gh. Papuc, op. cit., p. 368, nr. 182.

58. ZORILE

În localitate sînt amintite descoperiri de monede antice⁷⁷.

ADDENDA

59. ULMETUM (Pantelimonul de sus)

În săpăturile din cetatea Ulmetum au fost descoperite cîteva monede imperiale, ale cetății Histria și Tomis, datînd din perioada în care așezarea avea statut de *vicus*⁷⁸.

16. A ENISALA

Din cuprinsul unei așezări romane observate la dus-vest de comună provin un denar de argint de la Hadrian și zece monede de bronz de la Licinius pînă la Valentinian⁷⁹.

35. A. PECINEAGA

La 4—5 km nord vest de comună, în zona denumită de localnici „Movila lui Oprea Ionescu, într-o așezare romană întinsă pe o suprafață de 3—4 km, a fost găsită o monedă romană.*

FAUSTINA I

Dupondius. AE. ↑ 16,10 g. 31 mm. Tocită. Inv. nr. 10.499. BMC, III, p. 247, nr. 1544 Roma. Emisiunea a 3-a, ani post 144 e.n.

60. TELITA

În sondajul efectuat de A. Rădulescu în 1963 a fost găsită într-un depozit de tigle antic o monedă din Markianopolis cu efigiile lui Septimius Severus și Iulia Domna⁸⁰.

⁷⁷ cf. TIR, L 35, p. 79, localitățile de la nr. 57 și 58.

⁷⁸ V. Pârvan, *Ulmetum*, II, p. 300, 2 nr. 1—3; idem *Ulmetum*, III, ARMSI, XXXVII, 1915, p. 281, nr. 1.

Despre *vicus Ulmetum*, V. Pârvan, *Ulmetum*, II, p. 365—368, nr. 16; p. 344, nr. 8, cf. I. I. Russu, în *SCIV*, VIII, 1957, p. 311—315.

⁷⁹ M. Babeș, în *SCIV*, 22, 1971, 1, p. 21, n. 10.

* Informație M. Irimia.

⁸⁰ A. Rădulescu, în *Pontica*, 4, 1971, p. 277—285.

INDEX
Monede romane

Împărații și membrii familiilor domnitoare	Localitatea	Nr. crt.	Număr de piese
			1
1	2	3	4
Nero	Hamcearca Lespezi	20, 1 24, 1	2
Vespasianus	Cumpăna Darabani Tîrgșor	13, 1 14, 1 51	3
Titus	Lespezi Pecineaga	24, 2 35, 1	2
Traianus	Âgigea Albești Ciucurova Enisala Horia Medgidia Pecineaga Piatra Siminoc Calica Pecineaga Siminoc	1, 1 2, 1 10, 1 16, x 21, 1 28, 1 35, 2 37, 1 45, x 6, 1 35, 3 45, x	
Hadrianus			7+x
Antonius Pius	Camena Cumpăna M. Kogălniceanu Negrești Pecineaga	7, 1 13, 2 30, 1 33, 1 35, 4, 5	6
Faustina I Marcus Aurelius Lucius Verus Faustina II Commodus Lucilla Crispina	Ceamurlia de Jos Pecineaga Pecineaga Tașaul Pecineaga Camena Limanu Tariverde și împrejurimi	8, 1 35, 6, 7 35, 8 50, 1 35, 9 7, 2 25, 1 49 a, x?	1 2 1 1 1 1 1 1+x?
Împărații Antonini	Sariniasuf Slava Rusă- Valea Slaviei	43. x. 47 a, x	x
Septimius Severus	Pietreni Topraisar	38, 1 52, 1	2

1	2	3	4
Caracalla	Pecineaga Tariverde împrejurimi	35, 10, 11 49 a, x	
Elagabalus	Pecineaga Vadu	35, 12 54, 1, 2	3
Severus Alexander	Tariverde împrejurimi		
Gordianus III	Făurei—Băneasa	49, a, x	x
Philippus I	Pietreni	17, 1	2
Otacilla	Pecineaga	38, 2	1
Traianus Decius	Pecineaga	35, 13	2
Trebonianus Gallus	Pecineaga	35, 14, 15	1
Volusianus	Pecineaga	35, 16	1
Valerianus I	Ciucurova	35, 17	1
Gallienus	Pecineaga	10, 2	1
Salonina	Pecineaga	35, 18, 19, 20, 21	4
Claudius II	Lazu	35, 22, 23, 24, 25, 26	5
		35, 27	1
		23, 1	1

Monede grecești

Cetăți emitente	Împărați și membrii familiilor domnitoare	Localitatea	Nr. crt.	Nuără de piese
				5
1	2	3	4	
Bosporul Cimerian	Sauromates I	Horia	21, 2	1
Tyras	Severus Alexander	Pecineaga	35, 28	1
Viminacium	Philippus I	Pecineaga	35, 29	1
Callatis	Fără cap de împărat	Pecineaga	35, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45	17
	Nero	Topraisar	52, 2	1
	Faustina II	Pecineaga	35, 46	1
	Commodus	Topraisar	52, 3	1
	Lucilla	Pecineaga	35, 47, 48	2
		Pecineaga	35, 49	1
	Septimius Severus	Limanu	25, 2, 3	
		Pecineaga	35, 50, 51, 52, 53	6
	Iulia Domna	Limanu	25, 4	1
	Caracalla	Pecineaga	35, 54, 55	2
	Severus Alexander	Pecineaga	35, 56, 57	
		Pecineaga	35, 58, 59, 60	3
	Gordianus III	Pecineaga	35, 61, 62, 63, 64	4
	Philippus I	Pecineaga	35, 65	1
	Otacilla	Pecineaga	35, 66, 67	2
	Philippus II	Pecineaga		

1		2	3	4
Histria	Fără cap de împărat Commodus Crispina Caracalla Ellagabalus Iulia Mamaea Gordian Gordianus și Tranquillina Tranquillina Monede histriene Caracalla Diadumenianus Septimius Severus	Babadag Sinoe Tariverde Corbul de jos— Capul Midia Pecineaga Tariverde Vadu Topraisar Vadu Fîntînele Pecineaga Turda Pietreni Pecineaga	4, a 46 49, 1 12 a, 1 35, 68 49, 2, 3 54, 3 52, 4 54, 4 18, x 35, 77 53, 1 38, 3 35, 69	I 1 1 1 1 2 1 10+x 1 1 1 1
Nikopolis		Pecineaga Pietreni	35, 70 38, 4	1 1
Markianopolis		Albești Pecineaga	2, 2 35, 71	1 1
	Severus Alexander Severus Alexander și Iulia Mamaea Gordianus și Sarapis Philippus II și Sarapis Elagabalus Gordianus	Pecineaga Pecineaga Pecineaga Runcu Pecineaga Pecineaga	35, 72, 73 35, 74 35, 75 41, 1 35, 76 35, 78, 79	2 1 2 1 1 2
Odessus		Pecineaga Pecineaga Pecineaga Lespezi Pecineaga Pecineaga Pecineaga Vadu Pecineaga Pecineaga Vadu Valul lui Traian Pecineaga Săcele Năvodari Pecineaga Topraisar	35, 80 35, 81 35, 82 24, 3 35, 83, 84, 85 35, 86, 87 35, 88, 89 54, 5 35, 90 35, 91, 92, 93, 94 54, 6 56, 1 35, 95, 96, 97 41, 1 32, 1 35, 98 52, 5	1 1 1 1 3 2 2 1 1 1 6 4 3 1
Tomis		Pecineaga	35, 99	1
	Iulia Cornelia Paula			

2		2	3	4
Tomis	Severus Alexander	Pecineaga Valea Seacă-Bărăganu	35, 100, 101, 102, 103, 104, 105	
	Maximinus	55, 1	7	
	Maximus	27, 1	1	
	Gordianus III	Pietreni Corbu de Jos Medeea Pecineaga Vadu	38, 5 12, 1 27, 2 35, 106 54, 7	1
	Gordianus III și Tranquillina	Pecineaga	35, 107, 108	4
Anchialos	Tramquillina	Pecineaga	35, 109	
Messambria	Antoninus Pius	Pecineaga	35, 110	
	Gordianus III și Tranquillina	Pecineaga	35, 111, 112	
Messambria	Gordianus III și Tranquillina	Pecineaga	35, 111, 112	
Nicaea	Tranquillina			
	Severus Alexander	Agigea Vadu	1, 2 54, 8	
Caesarea	Gordianus	Vadu	54, 9	2
Tarsus	epoca romană	Babadag	4, 1	1

DÉCOUVERTES MONÉTAIRES AUX VILLAGES DE LA DOBROUDJA ROMAINE

(I-er-III-e siècle d.n.è.)

Résumé

Les auteurs font une première présentation de la circulation monétaire aux villages de Scythia Minor, en employant, tout d'abord, la collection numismatique du Mussé d'archéologie de Constantza.

Ou a rassemblé des renseignements d'ordre numismatique concernant un nombre de 58 localités rurale de la Dobroudja où l'on a fait des découvertes isolées et 3, où l'on a trouvé des trésors.

On distingue, quant à la circulation monétaire aux villages de la Dobroudja romaine, quatre périodes : la première appartient à l'époque des dynasties julio-claudienne et flavienne, la seconde aux empereurs Antonins, la troisième correspond à la dynastie des Sévère et la quatrième à l'anarchie militaire, jusqu'au règne d'Aurélien.

Quant à la première période il est à constater l'absence des monnaies isolées des premières décennies du I-er siècle de n.è., laquelle peut être expliquée par le retrait des monnaies impériales à la suite de la réforme monétaire de Néron ou par leur théâtralisation de prédilection, comme il est également indiqué par la composition des trésors de la Dobroudja.

La seconde période se caractérise par une riche circulation monétaire. Maintenant, à l'encontre des époques immédiatement suivantes, il paraît que la monnaie grecque de bronze n'a pas eu un rôle prédominant en la circulation ; le nécessaire de monnaie de bronze était largement satisfait par les monnaies impériales.

Pendant la troisième période, en même temps que le début de la crise monétaire dans l'Empire romain et la diminution du nombre des émissions impériales de bronze, s'accentue le rôle des pièces émises par les cités grecques dans le menu commerce.

La quatrième période a été divisée en deux étapes : une jusqu'au règne de Philippe l'Arabe lorsque, au Pont Gauche, cessent les émissions coloniales, et la seconde jusqu'à la réforme monétaire d'Aurélian. Pendant la seconde étape, en circulation ne pénètrent plus que des monnaies impériales, ce qui indique numismatiquement la situation grave de la province, sur plan politique et économique, au troisième quart du III-e siècle.

Dans la seconde partie de l'ouvrage on discute la situation par territoires. La monnaie romaine est à rencontrer dans tous les territoires, en quantité appréciable. Dans le territoire de Callatis, des monnaies coloniales les plus nombreuses en sont celles émises par Callatis, suivi de Tomi, Marcianopolis, Odessos, Mésambria ainsi que d'autres cités.

Le nombre assez grand de monnaies tomitanes s'explique par le pouvoir économique de la métropole du Pont Gauche et ici-également par le voisinage du territoire callatien.

Dans le territoire de Tomi, la plupart des monnaies coloniales grecques sont tomitanes, suivies de Histria et de Nicée.

Dans la territoire histrien, la majeure partie des monnaies coloniales sont tomitanes, suivies ensuite par Histria, situation complètement différente de ce qu'on connaît à propos de Histria, où le numéraire provenu des émissions propres couvre plus de la moitié du nécessaire de monnaie.

Pour les territoires des cités situées sur la ligne du Danube, les monnaies couvrent chronologiquement toute la période. La grande fréquence des découvertes de monnaies impériales romaines s'explique par ce que la numéraire mis en circulation par l'armée romaine en quartier le long de la ligne du Danube était romain. Dans le territoire du municipio de Tropaeum Traiani, il n'existe, des monnaies coloniales, que celles émises par Tomi, bien qu'on eût trouvé, dans la cité, un nombre considérable de monnaies de Marcianopolis et Nicopolis ad Istrum.

Les découvertes monétaires viennent confirmer les vestiges épigraphiques et archéologiques lesquels prouvent la vitalité de la vie économique dans les villages de Scythia Minor.